

ЖИНОЯТ ИШЛАРИ ЮРИТУВИДА ЖИНОЙ АКТИВЛАРНИ ҚАЙТАРИШГА ОИД ХАЛҚАРО СТАНДАРТЛАР ҚИЁСИЙ ТАҲЛИЛИ.

Аҳмадов Алимардон Ахмадович

*Ўзбекистон Республикаси Ҳуқуқни муҳофаза қилиш академияси Марказ
катта прокурори*

Халқаро характердаги, яъни трансмиллий жиноятларнинг турлари, улар томонидан етказилган зарарнинг кўлами нафақат бирор бир давлат, балки халқаро ҳамжамият учун хавфли эканлиги бугунги кунда ўз исботини топди¹.

Машҳур ёзувчи Д.Девис ўзининг “Nest of Vipers” (“Илонлар уяси”) асарида таъкидлашича, “талон-торож қилинган маблағларни ўз вақтида тегишли чоралар кўрилмаса, топиш қийин, баъзан эса имконсиздир. Бу маблағлар халқаро молия тизимига киради, деярли бир зумда бир мамлакатдан иккинчисига ўтади, изларини йўқотиш мақсадларида, келиб чиқиши электрон операциялар ораси йўқолади, улар ҳисобрақамдан ҳисоб рақамига ўтказилади, яширилади, кичик миқдорларга бўлинади, ечиб олинади ва излари яширилади”².

Россия Федерацияси Тергов қўмитаси бўлим бошлиғи, Москва юридик-иқтисодиёт университети аспиранти Ю.И.Немцовга кўра, “активларни қайтариш кўп қиррали вазифа ҳисобланиб, бир қанча босқичлардан иборат: улар “жиноий активлар”ни излаш, унинг хавфсизлигини таъминлаш ва бошқариш, кузатиш, мусодара қилиш тўғрисидаги суд қарори ижросини таъминлаш, уларни Россия юрисдикциясига қайтариш, етказилган зарарни жабрланганларга тўлаш ва (ёки) Россия иқтисодиётига реинтеграция қилиш ҳисобланади”³.

“Жиноий активлар”ни қайтариш масаласи кўпроқ халқаро даражада амалга ошириладиган чоралар эканлиги, бунда икки ёки ундан ортиқ давлатлар ўзаро муносабатга киришишлигини инобатга олганда, бу борадаги халқаро стандартлар ўта муҳим характерга эгадир.

“Жиноий активларнинг хорижий юрисдикцияларга чиқиб кетишига, ҳаракатланишига ва уларни келиб чиқиш мамлакатларига қайтариш халқаро ҳамжамиятнинг жиноятчиликка қарши курашдаги долзарб масалаларидан бири бўлиб келмоқда.

Шу аснода, “жиноий активлар”ни қайтариш муаммоси деярли барча халқаро форматларда амалиётчи ва назариётчилар, ҳуқуқшунос ва

¹ А.А.Акбутаев. Ўзбекистон Республикаси Ҳуқуқни муҳофаза қилиш академияси бўлим бошлиғи. “Жиноий активларни қайтариш жараёни ва босқичлари”. Ўзбекистон Республикаси прокуратураси ташкил этилганлигининг 30 йиллигига бағишланган халқаро илмий-амалий конференция материаллари тўплами. 2002 й. 504-б.

² Davies L. Nest of Vipers. N. Y., 1995. Б. 15.

³ Ю.И.Немцов. Проблематика возврата в российскую экономику активов, выведенных в иностранные юрисдикции. Политика и правовое государство. Стр. 43.

иқтисодчилар, ваколатли органлар ва давлатларнинг мутлақ кўпчилигини бирлаштирди.

“Жиноий активлар”ни келиб чиқиш давлатига қайтариш борасида уюшмалар орасида Бирлашган миллатлар ташкилоти, Европа Кенгаши, Жиноий даромадларни легаллаштиришга қарши курашиш бўйича молиявий чораларни ишлаб чиқиш гуруҳи (ФАТФ), Иқтисодий ҳамкорлик ва ривожланиш ташкилоти (the Organisation for Economic Co-operation and Development, OECD) кабиларни алоҳида таъкидлаш зарур.

Мазкур ташкилотлар кўплаб давлатларни ҳар томонлама манфаатли ҳамкорлик учун муносабатларни тартибга солишга қаратилган муҳим норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар қабул қилинган. Бир томондан, улар жиноий таъқибни олиб боришнинг ички тартиб-қоидаларига оид халқаро ҳуқуқий стандартларни белгилловчи қоидаларни ўз ичига олади. Жумладан, бу хорижий юрисдикцияларга чиқарилган “жиноий активлар”ни қайтаришга оид турли давлатлар қонунчиликлардаги фарқларни бартараф этишга хизмат қилади. Бошқа томондан, халқаро ҳужжатлар давлатлар ваколатли органларининг юқорида кўрсатилган вазифаларни ҳал қилиш бўйича ўзаро ҳамкорлигига оид асосий қоидаларни ўз ичига олади, жумладан, жиноят ишларини тергов қилишда ўзаро халқаро ҳуқуқий ёрдамни амалга ошириш, юзага келадиган тўсиқларни бартараф этиш, активларни қидириш, аниқлаш, далилларни тўплаш, кузатиш, хатлаш, таъқиқ қўйиш, мусодара қилиш, сақланишини таъминлаш, бошқариш ва йўқ қилиш мусодара қилинган мол-мулкни реестр қилиш, уларни бўлиш ва қайтаришгача бўлган масалаларни тартибга солади.

Бу соҳадаги халқаро ҳуқуқий ҳужжатлар авваламбор универсаллик, яъни иштирокчи давлатларнинг барчаси томонидан қўлланилиши мумкин бўлган қоидаларни ўзида мужассам этиши зарурий ҳисобланади.

Бу ўринда, Бирлашган Миллатлар ташкилотининг Коррупцияга қарши Конвенцияси⁴ алоҳида ўрин тутувчи халқаро ҳужжат ҳисобланади.

Мазкур Конвенция 2003 йил 31 октябрда АҚШнинг Нью-Йорк шаҳрида БМТ Бош Ассамблеясининг 58-сессиясида қабул қилинган бўлиб, 2005 йил 14 декабрдан кучга кирган, Ўзбекистон Конвенцияга “Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Коррупцияга қарши Конвенциясига (Нью-Йорк, 2003 йил 31 октябрь) Ўзбекистон Республикасининг қўшилиши тўғрисида”ги 2008 йил 7 июлдаги ЎРҚ-158-сонли Қонунига мувофиқ қўшилиб, Ўзбекистон учун 2008 йил 28 августда кучга кирган.

Бу Конвенция имзолаш учун 2003 йил 9 декабрда Мексиканинг Мерида шаҳрида очилганлиги сабабли Мерида Конвенцияси деб ҳам юритилиб, шу кун Халқаро Коррупцияга қарши курашиш куни деб эълон қилинган⁵.

⁴ Бирлашган Миллатлар ташкилотининг Коррупцияга қарши Конвенцияси. 2003 йил 31 октябрь. Нью-Йорк. <https://lex.uz/docs/1461329>.

⁵ https://studopedia.su/15_102466_meridskaya-konventsia.html (Мурожаат қилинган вақти: 11.06.2023 й)

Конвенция преамбула, етти боб, етмиш бир моддадан иборат бўлиб, тарихда илк бор айнан шу Конвенцияда ноқонуний орттирилган активлар халқаро тартибда ўтказилишини янада самарали олдини олиш, аниқлаш ва бунга барҳам бериш ҳамда активларни қайтаришга қаратилган чораларни кўришда халқаро ҳамкорликни мустаҳкамлаш масалалари алоҳида таъкидланди.

Шунингдек, активларни қайтариш борасида халқаро ҳамкорлик ҳамда техник ёрдам кўрсатилишини рағбатлантириш, осонлаштириш ва қўллаб-қувватлаш Конвенциянинг мақсадларидан бири этиб белгиланди.

Ушбу халқаро ҳужжатда “оммавий мансабдор шахс”, “хорижий оммавий мансабдор шахс”, “оммавий халқаро ташкилотнинг мансабдор шахси”, “мол-мулк”, “жиноий даромадлар”, “операцияларини тўхтатиб қўйиш (ишга солмай туриш)” ёки “хатлаш”, “мусодара”, “асосий ҳуқуқбузарлик” ва “назорат остида етказиб бериш” кабиларга таърифлар берилди.

Конвенциянинг V боби “Активларни қайтариш бўйича чоралар” деб номланиб, унда активларнинг қайтариш масалаларига доир иштирокчи Давлатлар ўртасидаги ўзаро ҳамкорлик масалалари, жиноий даромадлар бошқа жойга ўтказилишини олдини олиш ва аниқлаш, мол-мулк бевосита қайтарилиши учун чоралар, мусодара қилиш ишлари бўйича халқаро ҳамкорлик воситасида мол-мулкни муомаладан чиқариш, мусодара қилиш мақсадларидаги халқаро ҳамкорлик, махсус ҳамкорлик, активларни қайтариш ва уларни тасарруф қилиш, тезкор молиявий маълумотларни йиғиш учун бўлинмалар, икки томонлама ва кўп томонлама келишувлар ҳамда битимлар масалалари ёритиб берилди.

Конвенциянинг 31-моддаси давлатлардан унда жиноят деб тан олинган жиноий хатти-ҳаракатлар йўли билан орттирилган даромадлар ёки қиймати ушбу даромадлар қийматига тенг бўлган мол-мулк, жиноий хатти-ҳаракатларни содир этишда фойдаланилган ёки фойдаланишга мўлжалланган мол-мулк, ускуналарни мусодара қилиши имкониятини ҳар бир иштирокчи Давлат ўзининг ички ҳуқуқий тизими доирасида мумкин бўлган максимал даражада таъминлаши белгилаб қўйилди⁶. Шунингдек, “жиноий активлар”ни аниқлаш, кузатиш, музлатиб қўйиш ёки хатлаш, мусодара масалалари ҳам ёритиб берилди.

Конвенциянинг 53, 54 ва 55-моддаларда давлатлар ўртасида мусодара қилиш тўғрисидаги қарорларни тан олиш талаблари ва амалга ошириш механизмлари белгиланган, 57-моддасида мусодара қилинган мол-мулкни қайтариш ва тасарруф этиш қоидалари назарда тутилган. Ушбу халқаро ҳужжатнинг 59-моддасида иштирокчи давлатлар Конвенциянинг V бобига асосан амалга ошириладиган халқаро ҳамкорликнинг самарадорлигини

⁶ Бирлашган Миллатлар ташкилотининг Коррупцияга қарши Конвенцияси. 2003 йил 31 октябрь. Нью-Йорк. <https://lex.uz/docs/1461329>.

ошириш учун икки томонлама ёки кўп томонлама келишувлар ва битимлар тузиш имкониятларини кўриб чиқишлари мустаҳкамланиб қўйилди.

“Жиноий активлар”ни қайтариш борасидаги яна бир халқаро ҳуқуқий ҳужжат Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг “Трансмиллий уюшган жиноятчиликка қарши” конвенцияси⁷ ҳисобланиб, у БМТ бош Ассамблеясининг 55/25-сонли резолюцияси билан 2000 йил 15 ноябрда АҚШнинг Нью-Йорк шаҳрида имзоланган.

Қисқартирилган ҳолда “UNTOC” (United Nations Convention against Transnational Organized Crime) ёки имзолаш учун 2000 йил 12-15 декабрь кунлари Италиянинг Палермо шаҳрида очилганлиги сабабли Палермо Конвенцияси деб ҳам юритиладиган мазкур ҳужжат Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг 2003 йил 30 августдаги 536–II-сонли “Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Трансмиллий уюшган жиноятчиликка қарши конвенциясини ратификация қилиш тўғрисида”ги қарори билан ратификация қилинган бўлиб, 2004 йил 8 январдан кучга кирган.

Мазкур Конвенциянинг мақсади трансмиллий уюшган жиноятчиликни олдини олиш ва унга қарши курашда таъсирчан халқаро ҳамкорликка ёрдам бериш ҳисобланади.

“UNTOC”да ҳам “жиноий активлар”ни қайтаришга доир “мулк”, “жиноий даромад”, “хатлаш”, “олиб қўйиш”, “мусодара”нинг тушунчаларига таърифлар берилди.

Унда уюшган жиноий гуруҳларда иштирок этиш, жиноий даромадларни легаллаштириш, коррупция ва одил судловга тўсқинлик қилиш, шунингдек, бошқа “оғир жиноятлар” кўриб чиқилди. UNTOC 12-моддаси давлатлардан “жиноий активлар” мусодара қилишга рухсат берувчи “ўзларининг ҳуқуқий тизимлари доирасида имкон қадар кўпроқ” чоралар кўришларини талаб қилади. UNTOC 13-моддада мусодара қилиш бўйича иш юритишга оид халқаро ҳамкорлик қилиш тартиби ва мажбуриятлари белгиланган, 14-моддада мусодара қилинган мол-мулк тасарруф этиш тартиб-таомиллари кўрсатилган.

“Жиноий активлар”нинг чет давлатларга чиқиб кетишига қарши кураш ҳамда уларни келиб чиқиш давлатларига қайтариш соҳасида Жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштиришга қарши кураш бўйича махсус гуруҳи⁸ (FATF - Financial Action Task Force on Money Laundering) ни алоҳида таъкидлаш лозим деб ҳисоблаймиз.

FATF 1989 йилда Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Хавфсизлик Кенгашининг 2005 йилдаги 1617-сон Резолюциясига мувофиқ тузилган ҳукуматлараро ташкилот бўлиб, жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштириш, терроризмни молиялаштириш ва оммавий қирғин қуролини

⁷ Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг “Трансмиллий уюшган жиноятчиликка қарши” конвенцияси. 2000 йил 15 ноябрь. АҚШ. Нью-Йорк. <https://lex.uz/docs/1304112#1304238>.

⁸ <https://www.fatf-gafi.org/en/the-fatf.html>. (Мурожаат қилинган вақти: 18.06.2023 й.)

тарқатишга қарши курашда халқаро стандартларни ишлаб чиқиш ва тадбиқ этиш асосий мақсади ҳисобланади.

Бугунги кунда FATFнинг ўттиз еттита давлат, иккита минтақавий ташкилот ва тўққизта ассоциациялашган аъзоси мавжуд (Евроосиё гуруҳи - Eurasian group - ЕОГ, АТГ, ЕСААМЛГ, ГАФИСУД, МЕНАФАТФ, МАНИВЭЛ, КФАТФ, ГИАБА) бўлиб, Ўзбекистон Республикаси 2005 йилда ФАТФнинг ассоциациялашган аъзоси бўлган Евроосиё гуруҳига аъзо бўлган⁹.

FATFнинг асосий ҳужжати қирқта тавсиялар (кейинги ўринларда – Тавсиялар) ҳисобланиб, жаҳоннинг икки юздан ортиқ давлатлари ушбу тавсияларни бажариш мажбуриятини олган, давлатлар FATFнинг ассоциациялашган аъзо ташкилотлар, Халқаро валюта фонди, Жаҳон банки ва бошқа глобал ҳамкорликлари ёрдамида баҳоланади.

FATFнинг энг асосий мақсади жиноятчиларни “жиноий активлари”дан маҳрум этиш бўлиб, жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштириш ва терроризмни молиялаштиришга қарши курашда активларни қайтариш маҳаллий ҳокимиятлар билан ҳамкорлик ҳамкорликнинг асосий элементи ҳисобланади.

Тавсиялар давлатларнинг турли ҳуқуқий, молиявий ва бошқарув тизимларини инобатга олган ҳолда, жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштиришга ва терроризмни молиялаштиришга, шунингдек, оммавий қирғин қуролларини тарқатишга қарши курашиш бўйича, мамлакатлар муайян шароитларига мослаштириш орқали қўллашлари керак бўлган халқаро стандартни белгилайдиган изчил чора-тадбирлар мажмуи ҳисобланади.

Бу тавсиялар давлатлар томонидан риоя қилинмаган ёки баҳоланмаган натижаларига кўра, мавжуд ҳолат ёки қонунчилик ижобий деб баҳоланмаган ҳолларда, турли таъсир кўрсатиш чоралари кўзда тутилган¹⁰. Буларга огоҳлантиришлар, кучайтирилган назорат остидаги ёки юқори хавф юрисдикцияси деб номланишини, “кулранг рўйхатлар ва қора рўйхатлар”га киритилишини киритиш мумкин. Шу билан бирга, мамлакатлар ташкилот аъзолигидан ҳам чиқарилиши мумкин. Мамлакатлар ўз мавқеини сақлаб қолишлари учун ҳам камчиликларни бартараф этишга мажбур бўладилар. Шунингдек, FATF жаҳоннинг нуфузли молиявий ташкилотлари, хусусан Халқаро валюта фонди, Жаҳон банки ва бошқа глобал ҳамкорларга эга эканлигини эътибордан четда қолдирмаслик керак.

FATFнинг 4 ва 38-тавсияларида “жиноий активлар”ни қайтариш соҳасидаги масалалар ёритилган бўлиб, илғор хорижий тажрибадан келиб чиқиб, мамлакатларда қонунчилик базасини мустаҳкамлаш, тўсиқларни минималлаштириш, маҳаллий ва халқаро миқёсда самарали қидирув ва

⁹ <https://new-department.uz/ru/press/news/439>. (Мурожаат қилинган вақти: 18.06.2023 й.)

¹⁰ <https://www.fatf-gafi.org/en/the-fatf/what-we-do.html>. (Мурожаат қилинган вақти: 18.06.2023 й.)

мусодара қилиш жараёнлари ҳамда тартиб-таомилларини соддалаштириш бўйича зарур чораларни амалга оширишда ёрдам беради¹¹.

4-тавсиянинг мазмунига кўра, мусодара қилиниши керак бўлган активни аниқлаш, кузатиш ва баҳолаш чоралари кўрилиши керак. Шунингдек, 38-тавсияда мусодара қилиниши мумкин бўлган активни аниқлаш бўйича хорижий давлатларнинг сўровларига жавобан тезкор чоралар кўриш ҳамда бу фаолиятни мувофиқлаштириш ваколатига эга бўлишни, шунингдек мусодара қилинган мол-мулкнинг тўлиқ ёки маълум қисмини ҳуқуқни муҳофаза қилиш, соғлиқни сақлаш, таълим ёки бошқа тегишли мақсадларда депозитга қўйиладиган активларни мусодара қилиш фондини ташкил этиш масаласини кўриб чиқишлари лозимлиги ўрнатиб қўйилди.

38-тавсия бўйича музлатиш, олиб қўйиш ва мусодара қилиш жараёнларини мувофиқлаштириш бўйича самарали тадбирларни ишлаб чиқишга ёрдам берадиган хорижий энг яхши қўйидаги амалиётлар келтирилди:

1. музлатиш, олиб қўйиш ва мусодара жараёнларида мутахассис ва муддат билан боғлиқ муаммоларни бартараф этиш мақсадида мувофиқлаштирувчи органларнинг етарли тажриба ва ресурсларга эга бўлишини таъминлаш;

2. прокуратура органлари билан бошқа ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар ўртасида реал вақт режимида самарали ҳамкорликда амалга ошириш механизмларини жорий этиш. Бунда халқаро сўровларни бажаришга масъул ходимлар ва мутахассислар, сўровни амалга оширган ва бажарадиган мамлакатлар (кейинги ўринларда – **томонлар**) ходимлари ўртасида норасмий муҳокамааларни амалга ошириш механизмларининг жорий этилиши;

3. зарур ҳолларда, мусодара жараёнларининг томонлар ваколатли органлари ходимларидан иборат қўшма тергов гуруҳлари томонидан, қонунчиликда назарда тутилган имтиёزلардан фойдаланган ҳолда, хабарларни хавфсиз тармоқлар орқали, келишилган стандартлар ва умумий терминологиядан фойдаланган ҳолда амалга оширилиш;

4. томонлар ўртасида мусодара қилинган активларни тақсимлаш бўйича жабрланувчиларнинг компенсациясига мос ҳолда шартномалар тузиш. Бунда, мамлакатлар мусодара қилинган активларни бошқа мамлакатлар билан ўзаро тақсимлашга тайёр бўлиши кераклигини назарда тутувчи қоида мавжуд;

5. активларни тақсимлаш бўйича сўровларга кўмаклашиш ва ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлар билан алоқа ўрнатиш учун масъул бўлган маҳаллий ваколатли органни тайинлаш. Ваколатли органни активларни тақсимлаш бўйича битимларда иштирок этишга рухсат берувчи механизмлар жорий этилиши.

¹¹ <https://www.fatf-gafi.org/content/fatf-gafi/en/publications/Fatfrecommendations/Bestpracticesonconfiscationrecommendations4and38andframeworkforongoingworkonassetrecovery.html>. (Мурожаат қилинган вақти: 18.06.2023 й.)

8-тавсияга тушунтириш хатида кўрсатилишича, томонлар энг илғор тажрибага кўра, мамлакатлар соҳа ходимлари ўртасида самарали ҳамкорликни йўлга қўйиш, ўзаро юридик ёрдам, тегишли тизимларда иштирок этиш ва эътиборга молик жиҳати, самарали ҳамкорликни амалга ошириш учун ходимларни чет давлатларда жойлаштиришлари лозимлиги белгиланди.

Булардан ташқари, коррупциядан қўлга киритилган (яъни, “жиноий активлар”) активларни ноқонуний эгаларига қайтариш Бирлашган Миллатлар ташкилотининг Коррупцияга қарши Конвенцияси асосий тамойили бўлиб, FATFнинг 36-тавсияси давлатлардан ушбу Конвенцияни ратификация қилиш, тўлиқ ва самарали бажарилишини талаб қилади.

“Жиноий активлар”ни келиб чиқиш давлатига қайтаришда юқорида халқаро ташкилотлар билан бирга Иқтисодий ҳамкорлик ва ривожланиш ташкилоти (Organisation for Economic Co-operation and Development, кейинги ўринларда – OECD деб юритилади) томонидан ҳам чоралар кўрилиб келинмоқда¹².

OECD 1948 йилда Европани иккинчи жаҳон урушидан кейин Маршал дастури асосида реконструкция қилиш чора-тадбирларини мувофиқлаштириш мақсадида Европа иқтисодий ҳамкорлик ташкилоти номи билан тузилган бўлиб, унда қарорлар бошқарув органи - аъзо давлатлар кенгашида консенсус асосида қабул қилинади¹³. 2021 йил май ойи ҳолатига унга жаҳоннинг ўттиз саккизта давлати ва Европа Иттифоқининг кўпчилик давлатлари OECD аъзо ҳисобланиб, жаҳон ялпи ички маҳсулотининг ушбу аъзолар 60 фоизи ушбу давлатлар ҳиссасига тўғри келади.

OECD “жиноий активлар”ни қайтариш масалаларига кўпроқ коррупцияга қарши йўналиши орқали ёндашиб, Шарқий Европа ва Марказий Осиё мамлакатлари учун коррупцияга қарши кураш тармоғи (ACN) порахўрликка қарши ишчи гуруҳининг минтақавий тарғибот дастури орқали ёритиб боради¹⁴.

Кўрсатилганлар билан бир қаторда, халқаро миқёсда “жиноий активлар”ни қидириш билан шуғулланувчи Интерпол ва унинг ҳудудий бўлинмалари Европол, Осиёпол, Америкапол), Эгмонт гуруҳи, Халқаро божхона ташкилоти, Активларни репатриация қилиш бўйича идоралараро Камден алоқа тизими, (Camden Assets Recovery Inter-Agency Network, CARIN), Жанубий Африка учун активларни репатриация қилиш бўйича идоралараро алоқа тизими (Камденнинг регионал бўлинмаси) (Asset Recovery Inter-Agency Network for Southern Africa), Интеграция ва коррупцияга қарши кураш бўйича Араб алоқа тизими (Arab Anti-Corruption and Integrity Network), Европа суди

¹² “Few and Far. The Hard Facts on Stolen Asset Recovery”. <https://www.oecd.org/>. (Мурожаат қилинган сана: 19.06.2023 й.)

¹³ <https://ru.wikipedia.org/wiki>. (Мурожаат қилинган сана: 19.06.2023 й.)

¹⁴ <https://www.oecd.org/corruption/anti-bribery/corruption/acn/about-the-anti-corruption-network-for-eastern-europe-and-central-asia.htm>. (Мурожаат қилинган сана: 19.06.2023 й.)

алоқа тизими (European Judicial Network), Eurojust каби ташкилотларини ҳам кўрсатиб ўтиш лозим¹⁵.

Бугунги кунда Ўзбекистон Республикасида жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштиришга, терроризмни молиялаштиришга ва оммавий қирғин қуролини тарқатишни молиялаштиришга қарши курашишга ваколатли давлат органи этиб, Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси ҳузуридаги Иқтисодий жиноятларга қарши курашиш департаменти белгиланган бўлсада, бу соҳаларда кўрилган чоралар етарли даражада эмаслиги кўриниб қолмоқда.

Хорижий давлатлар тажрибасидан келиб чиқиб, “Жиноий активларни қайтариш тўғрисида” Ўзбекистон Республикаси қонунининг лойиҳасини ишлаб чиқиш мақсадга мувофиқ.

¹⁵ Asset Recovery Handbook. A Guide for Practitioners. By Jean-Pierre Brun, Larissa Gray, Clive Scott, Kevin M. Stephenson. Stolen Asset Recovery Initiative. The World Bank. UNODC. International Bank for Reconstruction and Development. The World Bank, 2011. 126-бет.